

Hovedløs udlicitering og privatisering

Fagbevægelsen har ofte fået skyld for, at den afviser privatiseringer og udliciteringer uden hensyn til, hvad der er bedst og billigst for borgerne og brugerne. I virkelighedens verden er det regeringen og de private arbejdsgivere, der vil have mere privatisering og udlicitering, uanset hvad der er bedst og billigst.

Udliciteringer uden succes

Rengøring, gartnerarbejde, busdrift osv. har i mange år stået forrest i kommuners og skiftende regerings bestræbelser på at få udliciteret mest muligt. Det har ikke været nogen succes. Trods bestræbelserne er det samlede omfang af udliciterede opgaver som andel af den samlede service det samme som for 20 år siden. Selv om meget bliver udliciteret, tager kommunerne modsat mange opgaver tilbage, fordi det private selskab udfører opgaven for dyrt eller for dårligt – eller helt må give op, fordi de ikke magter opgaven.

Dårligere rengøring

I Aalborg Kommune måtte kommunen tage rengøringen tilbage fra ISS. Det samme er sket i Greve, Frederiksberg, Rønnede og en stribe andre kommuner.

Generelt er erfaringerne, at udlicitering af rengøring følges af ringere løn- og arbejdsvilkår og at rengøringsfirmaerne skruer op for betalingen og ned for kvaliteten. Hverken institutionerne, de ansatte eller kommunerne kan være tjent med denne udvikling. Alligevel fortsætter udliciteringerne.

Bus-fallit

En af de mest markante udliciteringer – busdriften i Esbjerg, der blev overladt til Ri-Bus – endte som en ren katastrofe. Først fulgte en langvarig faglig konflikt på grund af dårligere løn- og arbejdsvilkår. Siden tabte Ri-Bus til et andet selskab og gik konkurs med en milliongæld til skattevæsenet og manglende betaling af løn og feriepenge.

Statens eget busselskab, Combus, gik fallit efter store tab, og takket være en skattefidus har de private selskaber fået et trecifret millionbeløb fra skatteyderne. Og nu da de offentlige konkurrenter er borte, sættes priserne for busdrift voldsomt i vejret. Udliciteringen af busdriften har været dyr, både for de offentlige kasser, for de ansatte og deres arbejdsmiljø og for brugerne.

Børnepasning og ældreomsorg kommer retur

Udliciteringer af ældreomsorg og børnehaver er også gået galt. Kommuner i stribevis har taget opgaverne tilbage, fordi private firmaer ikke kunne levere det, de havde lovet. Det gælder for eksempel Assens, Søllerød, Farum og Frederiksberg.

ISS har helt trukket sig fra både ældreområdet og drift af børnehaver i erkendelse af, at de ikke kunne levere den samme kvalitet som kommunen og samtidig tjene penge til aktionærerne.

VK-regeringen fremturer

Trods de mange eksempler på, hvor dårligt det går med overlade velfærdsopgaver til private, vil VK-regeringen have mere udlicitering. Amterne er blevet presset til at sende patienter på privathospitaler. Ellers kunne de ikke få andel i en væsentlig del af de midler, der er afsat til at nedbringe ventelisterne. Der er tale om ren nødhjælp til privathospitalerne, der som hovedregel kører med underskud.

Desuden er kommunerne blevet tvunget til at tilbyde de ældre, at de kan vælge mellem kommunal eller privat hjemmehjælp. Det eneste, der er kommet ud af det, er et enormt bureaukrati, der har kostet et trecifret millionbeløb – penge, der kunne have været brugt til at forbedre hjemmehjælpen.

Regeringen har indført den såkaldte tilbudsret, hvor private får lov til at byde på kommunale opgaver. Også her er resultatet blot mere papir. Og nu vil regeringen ændre lovgivningen, så der bliver bedre muligheder for at tjene penge på at passe børn. Der skal med vold og magt udliciteres mere, selv om erfaringerne er dårlige.

Det seneste initiativ er, at regeringen vil øge mulighederne for, at kommuner kan oprette aktieselskaber sammen med private. Disse selskaber kan – med statsstøtte – overtage kommunale serviceopgaver på den betingelse, at kommunen skal trække sig ud efter et par år, når den kommunale viden på området er overført til det private selskab.

Man har for længst opgivet at tale om bedst og billigst. Det er helt åbenlyst blevet til et selvstændigt formål, at kommunale opgaver skal overdrages til private virksomheder.

TDC-salg – en dårlig forretning for samfundet

En af de første og største privatiseringer, salget af Teledanmark/TDC til det amerikanske selskab Ameritech, nu SBC, gav ganske vist et stort milliardbeløb til staten, men købet har været en guldgrube for SBC. De nye ejere har siden hævet milliarder af kr. i udbytter samt udnyttet huller i lovgivningen for at slippe for skat. Med den seneste nedlæggelse af 1.650 stillinger skal udbyttet presses endnu højere op.

Salget af TDC var en dårlig forretning for staten og betød samtidig en privatisering af væsentlige dele af vores IT-infrastruktur (internettets fundament) samt af tv-sendenettet. Både økonomisk, i forhold til landets teknologiske udvikling og kulturelt har det været en kostbar privatisering. Alligevel vil regeringen fortsætte med andre privatiseringer.

Arriva – dyrere og dårligere end DSB

Også jernbanedrift privatiseres. Arriva skulle have kontrakten på togdrift i Jylland, selv om DSB var billigst.

Udviklingen i England burde være advarsel nok, men privatiseringen af togdriften fortsætter. DSB Gods er allerede solgt og resten af DSB er sat på regeringens salgsliste.

Dyr el-liberalisering

El-liberaliseringen fører til, at landets elselskaber sælges og fremover skal give overskud til de nye ejere. Det bliver uundgåeligt dyrere for forbrugerne sammenlignet med i dag, hvor ingen skal tjene på at levere el, fordi selskaberne på den ene eller den anden måde er ejet af forbrugerne.

El-liberaliseringen og privatiseringen af elselskaber er en vigtig årsag til de mange store strømafbrydelser i USA, England, Holland, Sverige, Danmark og senest i Italien. Udviklingen er både dyr og har katastrofale følger for forsyningssikkerheden.

Også miljøet tager skade, fordi privatiserede elselskaber ikke i samme grad som den nuværende struktur kan bruges til at fremme vedvarende energi og el-besparelser.

TV2 og Post Danmark m.m. er på salgslisten

TV2 er sat til salg, selv om det rummer en åbenlys fare for, at internationale mediemoguler som Silvio Berlusconi eller Rupert Murdoch vil overtage landets største tv-station. Både kulturelt og nyhedsmæssigt er der meget på spil, hvis TV2 udelukkende skal drives med henblik på det størst mulige overskud.

Post Danmark er sat til salg med en oplagt fare for forringelse af postbetjeningen for privatpersoner og for landets udkantsområder. Her er der allerede sket store tempoopskruninger for de ansatte.

Samtidig overvejes privatiseringer af varmforsyningen, spildevandsbehandling, vandforsyning og affaldsbehandling. Også statens alternativ til de multinationale olieselskaber, DONG, der kan overtage udvindingen af olie og gas i Nordsøen, er sat på salgslisten.

Demokratiet i fare

Udliciteringer og privatiseringer har ikke blot konsekvenser for brugerne og de ansatte. Udviklingen betyder også et tab af demokrati.

I stedet for at kommuner, byråd og borgmestre har det direkte ansvar og den direkte ledelse, bliver styringen overladt til private selskaber, hvor problemer skal løses via kontraktforhandlinger, og hvor tvister ender i retssalen i stedet for byrådssalen.

I en verden, hvor markeds kræfterne dominerer mere og mere, mister samfundet demokratiske muligheder når offentlig virksomhed overlades til markedet.